

ZPRÁVODAJ

Vydává
Národní informační,
vzdělávací
a osvětové středisko
bezpečnosti práce
při Výzkumném ústavu
bezpečnosti práce, v.v.i.

www.suip.cz http://cz.osha.europa.eu www.vubp.cz www.bozpinfo.cz číslo 2/2007

POSVIŤME SI NA BŘEMENA

Evropská kampaň o muskuloskeletálních poruchách

Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci vyhlásila již osmý ročník kampaně **Evropský týden BOZP**, kampaně za dosahování vyšší úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Letošní ročník bude věnován muskuloskeletálním poruchám. **Cílem Evropského týdne BOZP 2007** bude podpořit integrovaný systém řízení v rámci řešení problematiky muskuloskeletálních poruch (MSD), jež zahrnuje prevenci těchto poruch a dále udržení a rehabilitaci pracovníků, kteří MSD trpí, a jejich opětovné zapojení do pracovního procesu.

Muskuloskeletální poruchy jsou nejčastějšími nemocemi z povolání v Evropě. Téměř 24 % pracovníků z 25 členských států EU uvedlo, že trpí bolestmi zad, 22 % si stěžuje na bolesti svalů. Ve většině případů je možné takovým problémům předcházet nebo je zmírňovat dodržováním stávajících právních předpisů z oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Proto se letošní kampaň soustředí na „vládní zátěž“. Tento pojem se nevztahuje pouze k přenášení břemen, ale i k veškeré zátěži na organismus, která vzniká např. v důsledku přesouvání materiálu, faktorů prostředí či jiných rizik, jako jsou vibrace a pracovní tempo. Zvláště je třeba upozornit na souvislost mezi MSD a stresem při práci.

Kampaň vyvrcholí ve dnech 22.–26. října 2007. Veškeré informace o aktivitách probíhajících v rámci kampaně **Evropský týden BOZP 2007** jsou zveřejněny na stránkách Národního informačního centra BOZP (Český Focal Point) <http://cz.osha.europa.eu>

S podporou

Evropská agentura pro
bezpečnost a ochranu
zdraví při práci

Dovolená v intencích nového zákoníku práce

Nový zákoník práce, který nabyl účinnosti 1. 1. 2007, přináší i změny týkající se právní úpravy dovolené. Jedná se – oproti ostatním oblastem upraveným zákoníkem práce – o změny nepatrné a samotná právní úprava až na výjimky zůstává nezměněna.

Předně je třeba říci, že došlo k modifikaci termínu „dovolená na zotavenou“, neboť zákoník práce používá pouze názvu „dovolená za kalendářní rok a za odpracované dny“. Význam poskytování dovolené zaměstnanci však ve své podstatě zůstává i nadále stejný, a to ten, že dovolená je jedním z druhů doby odpočinku, která představuje možnost zregenerovat síly vyčerpané výkonem práce, popř. slouží k jiným účelům ve prospěch zaměstnance. Právo na odpočinek je totiž základním právem občana, které je zaručeno Listinou základních práv a svobod.

Zákoník práce upravuje tři druhy dovolené, na které má zaměstnanec právo při splnění zákonem stanovených podmínek, a to dovolenou za kalendářní rok nebo její poměrnou část, dovolenou za odpracované dny a dodatkovou dovolenou. Další dovolenou již zákoník práce neobsahuje z důvodu nadbytečnosti vzhledem k větší smluvní volnosti a liberalizaci, neboť nový zákoník práce je postaven na zásadě „co není zakázáno, je dovoleno“. Jelikož není zakázáno, aby došlo ke sjednání dalšího druhu dovolené nebo delší než zákonné výměry dovolené, tudíž není ani vyloučeno, aby byly poskytnuty jiné druhy dovolené, popř. delší než zákonné výměry dovolené za současného zachování zásady rovnosti a zákazu diskriminace, a dokonce se lze v odůvodněných případech od zákonné úpravy odchýlit jen u některých zaměstnanců. Na rozdíl od předchozí právní úpravy může zaměstnavatel rozlišovat mezi zaměstnanci, např. delší dovolenou přiznat zaměstnancům, kteří u zaměstnavatele pracují delší počet let, podle druhu práce, obtížnosti práce či pracovního prostředí. Výše uvedený postup je však možný pouze u zaměstnavatelů provozujících podnikatelskou činnost.

Dovolená za kalendářní rok a její poměrná část

Právo na dovolenou za kalendářní rok je vázáno na splnění zákonem daných podmínek, které se posuzují v každém pracovním poměru samostatně. Musíme od sebe odlišovat dovolenou za kalendářní rok na straně jedné a její poměrnou část na straně druhé.

Právní úprava tohoto typu dovolené zůstala novým zákoníkem práce nezměněna. Právo zaměstnance na dovolenou vzniká, pokud za nepřetržitého trvání pracovního poměru k témuž zaměstnavateli konal u něho práci alespoň 60 dnů v kalendářním roce. Jestliže pracovní poměr trval jen část kalendářního roku, přísluší zaměstnanci jen poměrná část dovolené, která činí 1/12 dovolené za kalendářní rok.

Právo na poměrnou část dovolené za kalendářní rok vzniká jen tehdy, pokud pracovní poměr trval nepřetržitě po celý kalendářní měsíc. Pokud ovšem zaměstnanec v průběhu kalendářního měsíce změnil zaměstnání, a to tak, že vznik pracovního poměru u nového zaměstnavatele bezprostředně navazuje na skončení pracovního poměru u předešlého zaměstnavatele, přísluší tomuto zaměstnanci poměrná část dovolené od nového zaměstnavatele také za kalendářní měsíc, ve kterém došlo k této změně.

Dovolená za odpracované dny

Předchozí právní úprava dovolené za odpracované dny byla převzata i do nové právní úpravy. Rozdíl spočívá pouze ve snížení počtu dnů, které jsou rozhodující pro vznik práva na tento druh dovolené. Pokud zaměstnanec nevznikne právo na dovolenou za kalendářní rok nebo její poměrnou část, protože u zaměstnavatele neodpracoval v kalendářním roce alespoň 60 dnů, může mu vzniknout právo na dovolenou za odpracované dny za splnění podmínek, že odpracoval nejméně 21 dnů. Poté mu za každých 21 odpracovaných dnů v příslušném kalendářním roce náleží 1/12 dovolené za kalendářní rok.

Dodatková dovolená

Třetím druhem dovolené, která přísluší zaměstnanci, jež pracuje u téhož zaměstnavatele po celý kalendářní rok pod zemí při těžbě nerostů nebo při ražení tunelů a štol, a zaměstnanci, který po celý kalendářní rok koná práce zvlášť obtížné nebo zdraví škodlivé (vymezení těchto prací upravuje ustanovení § 215 odst. 2 zákoníku práce), je dodatková dovolená, jejíž výměra činí 1 týden. Tuto výměru nelze prodlužovat nad rámec daný zákoníkem práce.

Pokud zaměstnanec pracuje jen část kalendářního roku, přísluší mu za každých 21 (i zde dochází ke snížení počtu z 22 na 21 dnů potřebných k získání práva na tuto dovolenou) takto odpracovaných dnů 1/12 z týdenní dodatkové dovolené. Výjimka je stanovena u zaměstnanců vykonávajících práci v tropických anebo jiných zdravotně obtížných oblastech. Ti musí nejprve splnit podmínku nepřetržitého výkonu práce v těchto oblastech alespoň po dobu 1 roku, za který jim přísluší plná dodatková dovolená. Až poté, jestliže uvedení zaměstnanci pracují nepřetržitě více než 1 rok, jim přísluší za každých 21 odpracovaných dnů 1/12 dodatkové dovolené.

pokračování na str. 2

Výměra dovolené

V současné době činí základní výměra dovolené 4 týdny, přičemž týdnem se rozumí 7 po sobě jdoucích kalendářních dnů. Jak již bylo uvedeno výše, může být v podnikatelské sféře prodloužena o další týdny nad základní výměru, nikoliv však zkrácena. U zaměstnavatelů, kteří jsou vázáni na státní rozpočet, tj. u zaměstnavatelů uvedených v ustanovení § 109 odst. 3 zákoníku práce, činí výměra dovolené 5 týdnů. Dovolená pedagogických pracovníků a akademických pracovníků vysokých škol dosahuje 8 týdnů v kalendářním roce.

Čerpá-li dovolenou zaměstnanec, jehož pracovní doba je rozvržena nerovnoměrně na jednotlivé týdny či na období celého kalendářního roku, přísluší mu tolik pracovních dnů dovolené, kolik jich podle rozvržení pracovní doby na dobu jeho dovolené připadá v celoročním průměru. U zaměstnanců, kteří mají sjednanu kratší pracovní dobu v průběhu týdne, se délka dovolené nemění.

JUDr. Andrea Jakešová, inspektorka odboru pracovních vztahů a pracovních podmínek
Státní úřad inspekce práce

Poznámka: Tento příspěvek je pro Zpravodaj zkrácen. Celý článek je k dispozici na www.bozpinfo.cz.

Prevence závažných havárií a integrovaná inspekce v podmínkách OIP pro Ústecký kraj a Liberecký kraj

Státní správu na úseku prevence závažných havárií v objektech nebo zařízeních, v nichž je umístěna nebezpečná látka, vykonávají MŽP ČR, MV ČR, ČIŽP, krajské úřady, ČBÚ, správní orgány inspekce práce, orgány vykonávající státní správu na úseku PO a orgány hygienické služby. Oblastní inspektorát práce pro Ústecký kraj a Liberecký kraj je jedním ze správních orgánů kontrolujících organizační a technická opatření nebo činnosti, jejichž cílem je předějit závažné havárie a vytvořit podmínky pro zajištění opatření na zmírnění dopadů možné závažné havárie a havarijní připravenosti.

Podmínky zařazení objektu nebo zařízení do skupiny A nebo skupiny B jsou dány pro právnickou osobu nebo podnikající fyzickou osobu užívající objekt nebo zařízení s nebezpečnou látkou v ustanovení § 3 odst. 1, 2, 3 a § 4, § 5 a § 6 zákona č. 59/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Provozovatel objektu nebo zařízení zařazeného do skupiny A je povinen zpracovat bezpečnostní program prevence závažné havárie podle § 8 odst. 1 zákona č. 59/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Provozovatel objektu nebo zařízení zařazeného do skupiny B je povinen zpracovat bezpečnostní zprávu dle § 10 odst. 1 zákona č. 59/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Společnou (integrovanou neboli koordinovanou) inspekci podle zákona č. 353/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (úplné znění zákon č. 349/2004 Sb.), a od 1. 6. 2006 podle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky, provádějí orgány státní správy v termínech projednaných a koordinovaných s ČIŽP dle § 21 odst. 1 písm. a) zákona č. 353/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a od roku 2006 dle § 33 odst. 1 písm. a) zákona č. 59/2006 Sb. Oblastní inspektorát práce pro Ústecký kraj a Liberecký kraj provádí integrovanou inspekci prevence závažných havárií ve smyslu § 33 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 59/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, tj. kontrolu v rámci své působnosti podle § 3 odst. 3 zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, společně s ČIŽP (která stanovila roční plán kontrol u konkrétních subjektů) a ostatními orgány státní správy v souladu s nařízením vlády č. 254/2006 Sb. O výsledku provedené kontroly zpracovává inspektorát z protokolu o provedené kontrole písemnou informaci (§ 33 odst. 1)

písm. b) zákona č. 59/2006 Sb.), kterou doručí v požadovaném termínu ČIŽP. Obsahové náležitosti písemné informace o výsledku kontroly jsou uvedeny v příloze č. 1 k nařízení vlády č. 452/2004 Sb., od 1. 6. 2006 v § 4 odst. 1 nařízení vlády č. 254/2006 Sb., Příloha 1.

Podle § 22 odst. 3 zákona č. 353/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a od 1. 6. 2006 podle § 34 odst. 3 zákona č. 59/2006 Sb. se kontrola u provozovatele, jehož objekt nebo zařízení jsou zařazeny do skupiny A, provádí nejméně jednou za 3 roky. Kontrola u provozovatele, jehož objekt nebo zařízení jsou zařazeny do skupiny B, se provádí nejméně jednou ročně.

V režimu zákona č. 59/2006 Sb. je nyní celkem 30 provozovatelů nebezpečných chemických látek Ústeckého a Libereckého kraje. Z toho 15 provozovatelů objektů nebo zařízení s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky je zařazeno do skupiny A a 15 provozovatelů je zařazeno do skupiny B.

Zhodnocení systémového přístupu managementu kontrolovaných organizací k hodnocení rizik vzniku závažných havárií

Systémový přístup k hodnocení rizik vzniku závažných havárií se snažily zdokumentovat všechny kontrolované organizace zpracováním „bezpečnostních programů“ prevence závažných havárií. Při zpracování bezpečnostních programů se vycházelo z požadavků povinnosti provozovatelů při zajišťování systému prevence závažných havárií pro objekty a zařízení, v nichž je umístěna vybraná nebezpečná chemická látka nebo chemický přípravek podle jejich množství, a zhodnocení rizik závažné havárie (§ 5 zákona č. 353/1999 Sb., v platném znění, a příloha č. 1 k vyhlášce MŽP č. 8/2000 Sb. – od 1. 7. 2004 příloha č. 1 k vyhlášce č. 366/2004 Sb. – od 1. 6. 2006 je to § 7 zákona č. 59/2006 Sb. a § 2 a příloha č. 1 k vyhlášce č. 256/2006 Sb.). Týkalo se to všech kontrolovaných organizací zařazených ve skupině A i ve skupině B. Kontrolovanými organizacemi bylo provedeno určení zdrojů rizik závažné havárie v objektech nebo zařízeních, v nichž jsou umístěny nebezpečné látky, a zpracovány seznamy nebezpečných látek. Byly stanoveny možné následky závažné havárie vně zařízení nebo objektu včetně odhadu pravděpodobnosti vzniku závažné havárie (stanovení průměrného pravděpodobnostního čísla a jeho konverze na přijatelnou četnost události) a výpočtu přijatelnosti rizika vzniku závažné havárie.

Při hodnocení zjištěných závad podle zákona č. 353/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (od 1. 6. 2006 podle zákona č. 59/2006 Sb.), se hodnotily:

1. Povinnosti spojené s analýzou a hodnocením rizik závažné havárie:

Provozovatel je povinen provést pro účely zpracování bezpečnostního programu nebo bezpečnostní zprávy podle ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 59/2006 Sb. Analýzu a hodnocení rizik závažné havárie, ve které uvede:

- identifikaci zdrojů rizika (nebezpečí),
- určení možných scénářů události a jejich příčin, které mohou vyústit v závažnou havárii,
- odhad dopadů možných scénářů závažných havárií na zdraví a životy lidí, hospodářská zvířata, životní prostředí a majetek,
- odhad pravděpodobností scénářů závažných havárií,
- stanovení míry rizika,
- hodnocení přijatelnosti rizika vzniku závažných havárií.

Hodnocením rizik závažné havárie se organizace podléhající režimu zákona č. 353/1999 Sb. (od 1. 6. 2006 režimu zákona č. 59/2006 Sb.) musely zabývat již při oznámení o zařazení objektu nebo zařízení do příslušné skupiny (A nebo B) dle § 6 zák. č. 353/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, které každá právnická nebo fyzická osoba byla povinna splnit do 29. 7. 2000.

Všechny kontrolované subjekty určily zdroje rizik v objektech nebo zařízeních, v nichž jsou umístěny nebezpečné látky, a zpracovaly seznamy nebezpečných látek umístěných v jednotlivých objektech a zařízeních, stanovily možné následky závažné havárie vně objektů a vyhodnotily rizika závažné havárie způsobené jednotlivými zdroji rizik v objektech včetně odhadu pravděpodobnosti vzniku závažné havárie.

2. Náležitosti bezpečnostního programu, bezpečnostní zprávy prevence závažných havárií:

Náležitosti bezpečnostního programu prevence závažných havárií jsou od 1. 6. 2006 uvedeny v § 8 zákona č. 59/2006 Sb. a v § 3 a příloze č. 2 k vyhlášce č. 256/2006 Sb.

Náležitosti bezpečnostní zprávy prevence závažných havárií od 1. 6. 2006 obsahuje § 10 zákona č. 59/2006 Sb. a § 5 přílohy č. 3 k vyhlášce č. 256/2006 Sb.

a) Náležitosti vnitřního havarijního plánu

Vnitřní havarijní plán se týká provozovatelů zpracovávajících bezpečnostní zprávu (zařazení ve skupině B). Náležitosti vnitřního havarijního plánu jsou od 1. 6. 2006 zahrnuty v § 17 zákona č. 59/2006 Sb., dále v § 7 a v příloze č. 5 k vyhlášce č. 256/2006 Sb.

Při hodnocení zjištěných závad ve smyslu předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci se hodnotil:

- systém obecné prevence,
- systém prevence technických zařízení,
- pracovní podmínky.

Ing. Milan Čulák, inspektor
Oblastní inspektorát práce
pro Ústecký kraj a Liberecký kraj

Poznámka: Tento příspěvek je pro Zpravodaj zkrácen. Celý článek je k dispozici na www.bozpinfo.cz

Muskuloskeletální poruchy a jejich příčiny

Muskuloskeletální poruchy (MSD) jsou pro EU prioritou. Cíle lisabonské strategie EU stanovují nejen požadavek 70% aktivní zaměstnanosti do roku 2010, ale také vytvoření většího počtu lepších pracovních míst v Evropě. Řešení problematiky MSD, hlavního zdravotního problému souvisejícího s prací, by přispělo k dosažení tohoto cíle. Strategie Společenství týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci rovněž označily MSD jako prioritní oblast.

Náklady plynoucí z MSD pro EU jsou obrovské, ale prevence MSD je možná. Pro zaměstnance představují zdravotní problémy osobní utrpení a ušlý výdělek, pro zaměstnavatele snížení efektivity podnikání a pro vládu představují zvýšení nákladů na sociální zabezpečení. MSD postihují miliony evropských pracovníků ve všech odvětvích, nejvíce však osoby pracující v zemědělství, stavebnictví, službách a maloobchodu, dopravě, zdravotnictví, hotelích, restauracích a stravování.

Muskuloskeletální poruchy představují postižení tělesných soustav, např. svalů, kloubů, šlach, vazů, nervů nebo lokálních částí oběhového systému, které způsobuje nebo zhoršuje převážně práce a působení bezprostředního prostředí, v němž je práce vykonávána.

Většina MSD souvisejících s prací jsou kumulativní poruchy vyvolané opakovaným vystavením zátěži o vysoké nebo nízké intenzitě po delší dobu. Mezi MSD se však mohou řadit také akutní úrazy, jako jsou zlomeniny, k nimž dochází při nehodách.

Tyto poruchy postihují především záda, krk, ramena a horní končetiny, ale poškozeny mohou být i dolní končetiny. Některé MSD, např. syndrom karpálního tunelu v zápěstí, byly pojmenovány podle svých přesně definovaných příznaků. Jiné MSD jsou nespecifikovatelné, protože u nich dochází pouze k bolesti nebo nepříjemným pocitům bez jakýchkoliv známek konkrétní poruchy. MSD, které postihují horní část těla, jsou známy jako poruchy krku a horních končetin související s prací (WRULD). Příznaky poruch krku a horních končetin souvisejících s prací se mohou objevit až po dlouhé době a mohou se projevovat jako bolest, nepříjemné pocity, znečtivění a brnění. Postižení pracovníci mohou rovněž trpět otoky kloubů, sníženou hybností či silou úchopu nebo změnou barvy rukou či prstů. Poruchy krku a horních končetin související s prací se někdy nazývají „namožení svalů a kloubů“, „poškození z přetěžování opakovanými pohyby“ nebo „kumulativní traumatické poruchy“. Konkrétně jde například o syndrom karpálního tunelu, zánět šlach či zblednutí prstů způsobené vibracemi. Téměř 24 % pracovníků z 25 členských států EU uvedlo, že trpí bolestmi zad, a 22 % z nich si stěžuje na bolesti svalů. Obě onemocnění se vyskytují častěji v nových členských státech, kde bolestmi zad trpí 39 % pracovníků a bolestmi svalů 36 %.

Přibližně 62 % pracovníků po čtvrtinu pracovní doby či déle provádí opakované pohyby rukou a paží, 46 % jich pracuje v bolestivých nebo únavných polohách a 35 % přenáší nebo přemísťuje těžká břemena. Jak z hlediska vystavení fyzickým rizikům, tak z hlediska muskuloskeletálních problémů sice patří k nejrizikovějším

odvětvím s největším počtem postižených pracovníků zemědělství a stavebnictví, MSD se však vyskytují ve všech odvětvích.

Faktory, které přispívají ke vzniku MSD a poruch krku a horních končetin souvisejících s prací

Všechny tyto faktory mohou působit samostatně, ale riziko se zvyšuje, pokud několik rizikových faktorů působí najednou.

Fyzikální faktory:

- používání síly, např. zvedání, přenašeni, tahání, tlačení a používání nástrojů,
- opakované pohyby,
- nepřirozené a statické pracovní polohy, např. práce s rukama nad úroveň ramen,
- vibrace,
- chlad nebo nadměrné teplo,
- nedostatečné osvětlení, které může způsobit neohodu,
- hlučná pracoviště, která mohou vyvolat tělesné napětí.

Organizační a psychosociální faktory:

- náročná práce, nedostatečný vliv na vykonávané úkoly a nízká míra samostatnosti,
- nízké pracovní uspokojení,
- opakovaná, jednotvárná práce ve vysokém tempu,
- nedostatečná podpora ze strany spolupracovníků, nadřízených a vedoucích pracovníků.

Individuální faktory:

- prodělaná onemocnění a úrazy,
- fyzické schopnosti,
- věk,
- obezita,
- kouření.

Jak řešit problematiku MSD

MSD a poruchy krku a horních končetin související s prací by se měly řešit pomocí integrovaného systému řízení, který se nezabývá pouze prevencí nových poruch, ale také udržení a rehabilitací pracovníků, kteří již MSD trpí, a jejich opětovným zapojením do pracovního procesu. MSD obvykle nezpůsobuje jediný faktor, proto je důležité hodnotit veškerá rizika a řešit je komplexně. Mnohým problémům lze předejít nebo je lze do značné míry omezit tím, že zaměstnavatelé budou dodržovat platnou legislativu v oblasti BOZP a budou následovat příklady správné praxe. To obnáší hodnocení pracovních úkolů, zavádění preventivních opatření a kontrolu jejich účinnosti. Při řešení rizik MSD jsou však zapotřebí konkrétní opatření.

Zdroj: Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci

Evropská agentura pro
bezpečnost a ochranu
zdraví při práci

Připravované veletržní setkání

Dovolujeme si Vás pozvat do společného výstavního stánku, kde zástupci odborných státních i nestátních institucí budou připraveni poskytnout informace a poradenství v celém spektru oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, včetně nabídky odborných publikací, výukových programů, vzdělávacích aktivit a videoprogramů z oblasti BOZP.

Za účasti zástupců z Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, Státního úřadu inspekce práce, Výzkumného ústavu bezpečnosti práce, v.v.i., a Oblastního inspektorátu práce pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj bude veletržní setkání probíhat pod patronací a s podporou Evropské agentury pro BOZP v rámci evropské kampaně o muskuloskeletálních poruchách „**POSVIŤME SI NA BŘEMENA**“.

MSV 2007

49. mezinárodní strojírenský veletrh
1. - 5. 10. 2007
Brno – Výstaviště

Doprovodný program k veletrhu

Ruční manipulace z pohledu bezpečnosti a ochrany zdraví
1. 10. 2007

Kongresové centrum Brno

Bližší informace:

www.bozpinfo.cz rubrika Kalendář akcí
neumannovab@vubp-praha.cz
tel.: 221 015 891

VÚBP, v. v. i., nabízí ve 2. pololetí 2007 vzdělávací programy

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i. (VÚBP, v.v.i.), má dlouholetou zkušenost s pořádáním vzdělávacích programů z oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP).

Ve 2. pololetí 2007 VÚBP, v.v.i., připravuje kurz jako přípravou část pro zkoušky z odborné způsobilosti v prevenci rizik (**Přípravový kurz na zkoušku z odborné způsobilosti**). Další vzdělávací programy, které VÚBP, v.v.i., připravuje jako rekvalifikační kurzy, jsou akreditovány Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy ČR (**Ochrana zdraví a hygiena práce, Auditor systému řízení BOZP, Systém řízení bezpečnosti a havarijní plánování**). Jako novinku VÚBP, v.v.i., nabídne vzdělávací program z oblasti požární ochrany (**Kurz pro získání odborné způsobilosti v požární ochraně - odborně způsobilá osoba**).

Bližší informace o vzdělávacích programech získáte na www.bozpinfo.cz v rubrice Kalendář akcí nebo na www.vubp.cz v rubrice Vzdělávání.

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i.,
Jeruzalémská 9, Praha 1
Tel.: 221 015 891, fax: 224 210 494

Pracovní úrazovost při dopravních nehodách

Dopravní nehoda jako příčina pracovního úrazu

Pracovní úrazy, ke kterým dochází při dopravních nehodách, tvoří zvláštní oblast pracovní úrazovosti. Je to dáno zejména specifickým postavením zaměstnavatele, který je sice podle zákoníku práce povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci **s ohledem na rizika** ohrožení jejich života a zdraví, pokud se však jedná o pohyb nebo jízdu zaměstnance na pozemních komunikacích, jsou možnosti zaměstnavatele ovlivňovat pracovní rizika poněkud omezené.

Zvláště v posledním období – díky narůstajícímu objemu dopravy, zvyšujícímu se počtu vozidel na komunikacích i rizikovému chování některých řidičů – vysílá zaměstnavatel s tímto vědomím zaměstnance do nebezpečného prostoru, který prakticky nemůže ovlivnit. Zaměstnavatel je v tomto ohledu z velké míry „závislý“ na vnějších opatřeních a účinnosti jejich prosazování.

Informace o příčinách a okolnostech pracovních úrazů při dopravních nehodách jsou navíc poměrně kusé. Dopravní nehody vyšetřuje dopravní policie, která rozlišuje, zda k úrazu došlo při výkonu práce zraněného pouze u závažných případů. Zaměstnavatel se při popisu příčin a okolností úrazu do záznamu o úrazu často omezí jen na stručné konstatování, že k úrazu došlo při dopravní nehodě.

Vývoj ovlivňuje legislativa

Počet pracovních úrazů při dopravních nehodách v jednotlivých skupinách závažnosti v posledních letech klesá. Rozhodujícím ukazatelem je vývoj závažných případů. Počet smrtelných pracovních úrazů, ke kterým došlo při dopravních nehodách, poklesl za období 1997 až 2006 o polovinu. Rovněž počet těžkých pracovních úrazů v posledním období klesá. Nicméně smrtelné pracovní úrazy v důsledku dopravních nehod tvořily v roce 2006 téměř třetinu z celkového počtu smrtelných pracovních úrazů v ČR.

Největší meziroční poklesy počtu smrtelných pracovních nebo nepracovních úrazů při dopravních nehodách byly zaznamenány v letech 1998, 2001, 2003 a 2006. Pokles smrtelných úrazů lze v těchto letech přičíst legislativním opatřením, omezujícím např. maximální povolenou rychlost v obcích na 50 km/hod.

V roce 2001 vstoupil v platnost zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, upravující např. povinnosti řidiče k zajištění bezpečnosti chodců. Pokles počtu úrazů v roce 2003 byl patrně ovlivněn přijetím zákona č. 475/2001 Sb., který upravuje pracovní dobu a odpočinek řidičů. Další výrazný pokles počtu pracovních i nepracovních úrazů při dopravních nehodách byl zaznamenán v roce 2006 jako důsledek zavedení bodového systému a celkového zpřísnění pravidel provozu na pozemních komunikacích prostřednictvím „silničního zákona“.

Ing. Vladimír Janoušek,
Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i.

Pracovní úrazy při dopravních nehodách v číslech

V roce 2006 došlo při dopravních nehodách v ČR k 46 smrtelným pracovním úrazům, což činí 4,8 % z celkového počtu 956 případů smrtelných úrazů při dopravních nehodách v ČR.

V roce 2006 došlo v ČR k 152 smrtelným pracovním úrazům (SPÚ); **počet smrtelných pracovních úrazů při dopravních nehodách se na tomto počtu podílí téměř jednou třetinou (30,3 %). Tento podíl se za posledních 10 let významně neměnil.**

Počet SPÚ při dopravních nehodách klesl za posledních 10 let z 93 případů v roce 1997 na 46 případů v roce 2006, tj. **více než o polovinu.**

Počet ohlášených pracovních úrazů při dopravních nehodách s pracovní neschopností delší než 3 dny (PÚ>3) tvoří v posledních letech necelé 2 % z celkového počtu těchto úrazů. V roce 2005 bylo takto identifikováno 1154 případů, což činí **1,4 % z celkového počtu těchto úrazů.**

Počet „těžkých“ pracovních úrazů (TPÚ) při dopravních nehodách (s hospitalizací delší než 5 dnů) v roce 2005 činil 154 případů, což činí **13,9 % z celkového počtu těžkých pracovních úrazů.**

Podíl pracovních úrazů při dopravních nehodách na celkovém počtu pracovních úrazů roste s kategorií závažnosti úrazu (PÚ>3: 1,4 %, TPÚ: 13,9 %, SPÚ: 35,0 % v roce 2005).

Nejčastěji postiženými jsou řidiči motorových vozidel, z nich pak skupina řidičů nákladních automobilů a tahačů.

Legislativní opatření se pozitivně podílejí na vývoji pracovní úrazovosti při dopravních nehodách.

Vývoj počtu smrtelných pracovních úrazů při dopravních nehodách v ČR

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
smrtelné úrazy (SÚ) při dopravních nehodách	1411	1204	1322	1336	1219	1314	1319	1214	1127	956
smrtelné pracovní úrazy celkem (SPÚ)	296	240	200	223	231	206	199	185	163	152
z toho: SPÚ při dopravních nehodách	93	60	76	77	74	76	51	53	57	46
index vývoje počtu SPÚ při dopravních nehodách k roku 1997 (%)	100,0	64,5	81,7	82,8	79,6	81,7	54,8	57,0	61,3	49,5
podíl SPÚ na SÚ při dopravních nehodách (%)	6,6	5,0	5,7	5,8	6,1	5,8	3,9	4,4	5,1	4,8
podíl SPÚ při dopravních nehodách na SPÚ (%)	31,4	25,0	38,0	34,5	32,0	36,9	25,6	28,6	35,0	30,3

Zdroj: Policie ČR, VÚBP, v.v.i.

Vývoj počtu těžkých a ostatních pracovních úrazů při dopravních nehodách v ČR

	2002	2003	2004	2005
těžké pracovní úrazy při dopravních nehodách	142	207	181	154
pracovní úrazy při dopravních nehodách s pracovní neschopností delší než 3 dny	1388	1366	1286	1154

Zdroj: SÚIP